

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงาน โครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน สังกัด เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ผู้ศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงาน โครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน ซึ่งมีหัวข้อสำคัญ ดังนี้

1. การบริหารงาน โครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน
 - 1.1 ความหมายของการบริหารงาน โครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน
 - 1.2 ความมุ่งหมายของการบริหารงาน โครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน
 - 1.3 ประโยชน์ของการบริหารงาน โครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน
 - 1.4 หลักของการบริหารงาน โครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน
 - 1.5 แนวทางการบริหารงาน โครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน
2. การบริหารงานคุณภาพด้วยวงจร PDCA
3. การบริหารงาน โครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน

1.1 ความหมายของการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน

ได้มีผู้ให้ความหมาย การบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนไว้หลายท่านด้วยกันดังนี้

ดิลก พัฒน์วิชัยโชติ และคนอื่นๆ (2541, หน้า 503) ได้ให้ความหมายการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน หมายถึง การจัดอาหารกลางวันให้นักเรียน เพื่อส่งเสริมสุขภาพให้แข็งแรงช่วยเหลือเด็กที่ขาดแคลนให้ได้รับประทานอาหาร โดยไม่จำเป็นต้องจ่ายเงิน และมีคุณค่าทางโภชนาการและมุ่งให้นักเรียนเกิดประสบการณ์เรียนรู้ในด้านต่างๆ เกี่ยวกับโภชนาการ

ดาวรุ่ง คีรีแสง (2541, หน้า 1) ได้ให้ความหมายการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน หมายถึง การวางแผนเพื่อบริการด้านอาหาร มุ่งให้นักเรียนขาดแคลนได้มีอาหารกลางวันรับประทานที่ถูกหลักโภชนาการ

จักรพงษ์ บุญเลิศ (2541, หน้า 10) ได้ให้ความหมายการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน หมายถึง โครงการที่โรงเรียนจัดขึ้น เพื่อส่งเสริมการจัดอาหารให้นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันที่โรงเรียน เพื่อส่งเสริมภาวะโภชนาการที่ดี มีการเลือกอาหารที่ถูกต้อง ตามกำลังเงิน และเศรษฐกิจทั้งยังส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหาร

ศตวรรษ พลมณี (2541, หน้า 9) ได้ให้ความหมายการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน หมายถึง โครงการที่โรงเรียนประถมศึกษาจัดบริการให้นักเรียนได้รับประทานอาหารมื้อกลางวัน

อนุรักษ์ บุญจันทร์ (2543, หน้า 11) ได้ให้ความหมายการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน หมายถึง การจัดการโครงการอาหารกลางวันเพื่อส่งเสริมโภชนาการให้นักเรียนได้รับประทานอาหารที่สะอาด มีคุณค่าเหมาะสมกับความต้องการ เป็นการช่วยเหลือนักเรียนยากจนให้มีอาหารกลางวันรับประทาน

สุรัชย์ วงศ์คำ (2543, หน้า 7) ได้ให้ความหมายการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับด้านโภชนาการให้นักเรียนและครู อาจารย์ ให้ได้รับการบริโภคอาหารกลางวันได้อย่างถูกต้องตามหลักโภชนาการ ถูกสุขลักษณะ อีกทั้งยังประหยัดเศรษฐกิจของนักเรียนและผู้ปกครอง ทำให้เกิดการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาอย่างต่อเนื่อง อันจะส่งผลให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

ณรงค์ เจริญผล (2542, หน้า 12) ได้ให้ความหมายการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน หมายถึง เพื่อมีอาหารกลางวันเพื่อรับประทานที่โรงเรียนส่งเสริมภาวะโภชนาการ มุ่งประโยชน์ทางการศึกษา ช่วยเหลือนักเรียนขาดแคลน สร้างความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้องจัดหางบประมาณ สื่อการเรียนการสอน มาสนับสนุน จะช่วยให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน มีการสร้างความเข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้อง

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน หมายถึง การจัดการให้นักเรียนได้รับประทานอาหารในปริมาณที่เพียงพอต่อความต้องการของร่างกายได้รับสารอาหารที่จำเป็น และถูกหลักโภชนาการ ซึ่งดำเนินการตามรูปแบบและกระบวนการของโครงการ

1.2 ความมุ่งหมายของการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน

ได้มีนักวิชาการ นักการศึกษา ได้กล่าวถึง ความมุ่งหมายของการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนไว้ดังนี้

ดาวรุ่ง คีรีแสง (2541, หน้า 13) ได้กล่าวถึง ความมุ่งหมายของการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนไว้ว่า เพื่อยกระดับโภชนาการของนักเรียน นักเรียนมีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง รู้จักอนามัยในการรับประทานอาหาร มีนิสัยที่ดีในการบริโภคและช่วยเหลือนักเรียนที่ยากจนให้มีอาหารกลางวันรับประทาน

อนุรักษ์ บุญจันทร์ (2543, หน้า 15) ได้กล่าวถึง ความมุ่งหมายของการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนไว้ว่า เพื่อให้เด็กได้มีการพัฒนาด้านร่างกาย สมองจิตใจอารมณ์ และสังคมอย่างครบถ้วน ช่วยให้นักเรียนได้รับประทานอาหารที่ถูกต้องมีคุณค่าต่อร่างกาย อันจะช่วยมีสุขภาพดีลดภาวะทุพโภชนาการให้แก่เด็กในวัยเรียน และเพื่อสงเคราะห์นักเรียนที่ขาดแคลนอาหารกลางวันในโรงเรียน

สำนักงานโครงการอาหารกลางวัน (2544, หน้า 3) ได้กล่าวถึง ความมุ่งหมายของการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนไว้ว่า เพื่อให้ นักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา และระดับประถมศึกษา มีอาหารกลางวันที่มีคุณค่าทางโภชนาการได้รับประทานอาหารกลางวันทุกวัน ตลอดปีการศึกษาอย่างเพียงพอ ต่อความต้องการของร่างกาย

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า ความมุ่งหมายของการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน หมายถึง การช่วยให้นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันที่มีคุณค่าทางโภชนาการ ช่วยเหลือนักเรียนที่ยากจนขาดแคลน ให้มีร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ พร้อมทั้งจะเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ และมีนิสัยในการรับประทานอาหาร สร้างเสริมประสบการณ์ด้านโภชนาการ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

1.3 ประโยชน์ของการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน

รัฐบาลได้มองเห็นประโยชน์ของการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนโดยมีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม พ.ศ. 2542 กำหนดให้โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน เป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล และมีนักวิชาการได้กล่าวไว้ถึงประโยชน์ของการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน ดังนี้

พิมพา ตามมี (2540, หน้า 18) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนที่มีต่อร่างกายโดยตรง คือ อาหารกลางวันมีผลต่อสุขภาพ เนื่องจากถ้าได้รับอาหารไม่เพียงพอ ก็จะทำให้สุขภาพนั้นไม่สมบูรณ์ สมองไม่เจริญเท่าที่ควร ซึ่งอาหารและโภชนาการมีประโยชน์ ดังนี้

1. ให้ความเจริญเติบโตมนุษย์นับตั้งแต่ปฏิสนธิในครรภ์มารดา จนกระทั่งครบกำหนดคลอดออกมาต้องการเจริญเติบโตทุกส่วนของร่างกาย การเจริญเติบโตในช่วงนี้จะเป็นไปได้อย่างสมบูรณ์เต็มที่หรือไม่ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ คือ อาหารและโภชนาการ

2. ให้พลังงานและความอบอุ่น มนุษย์ต้องการพลังงาน เพื่อให้การเผาผลาญภายในร่างกายดำเนินไปตามปกติ เช่น หัวใจมีแรงเต้น สมอมีอาหารมาเลี้ยงมีแรงเพื่อการเคลื่อนไหวในการดำเนินชีวิตประจำวันและการปฏิบัติงานต่างๆ เพื่อการเคลื่อนไหว นอกจากนั้นร่างกายต้องการปรับปรุงอุณหภูมิภายในให้อยู่ระดับที่เหมาะสม เพื่อให้ชีวิตอยู่ได้โดยปกติสุข ทั้งแรงงานและความอบอุ่น ที่ร่างกายต้องการได้มาจากอาหาร

3. ให้อำนาจคุ้มกันโรคอาหาร ซึ่งประกอบไปด้วยสารอาหารมากมายมีความสมบูรณ์แข็งแรงให้อำนาจคุ้มกันโรค ผู้ที่มีภาวะของโภชนาการดี จะมีความต้านทานโรคดี

4. ให้ความเจริญทางสมองและสติปัญญา สมองมนุษย์เราจะเติบโตเต็มที่ได้อาศัยอยู่กับการบริโภคอาหารที่ถูกต้องเป็นสำคัญการส่งเสริมโภชนาการในด้านสติปัญญานี้จำเป็นต้องทำตั้งแต่อายุน้อยและทำอย่างต่อเนื่อง มิฉะนั้นจะทำให้การเจริญเติบโตของเด็กชะงัก

กองโรงเรียน สำนักการศึกษา (2540, หน้า 18) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน ไว้ว่า

1. นักเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครจะได้รับประทานอาหารกลางวันที่มีคุณค่าตามหลักโภชนาการ และสุขภาพอาหารอย่างทั่วถึง

2. สุขภาพอนามัย และการเจริญเติบโตของร่างกาย และสติปัญญาของนักเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จะพัฒนาได้ตามมาตรฐานทางร่างกายของกระทรวงสาธารณสุข

3. นักเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จะเกิดอุปนิสัยในการรับประทานอาหารที่ถูกหลักอนามัย รู้จักเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ต่อร่างกายพร้อมทั้งมารยาทในการรับประทานอาหารที่ถูกต้อง

4. นักเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จะมีการพัฒนาที่ดีทุกด้านเติบโตขึ้นเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าของประเทศ นอกจากที่กล่าวมาแล้ว

ดาวรุ่ง คิริแสง (2541, หน้า 25) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน ว่าอาหารกลางวัน มีประโยชน์ต่อนักเรียนมากในการที่นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันที่มีความเพียงพอต่อความต้องการของร่างกาย ได้รับการพัฒนาความรู้ด้านโภชนาการ พัฒนาด้านอารมณ์ สังคม สติปัญญา อันเกิดผลดีต่อนักเรียน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุป ประโยชน์ของการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน มีดังนี้

1. ช่วยนักเรียนประหยัดค่าใช้จ่าย เพราะโรงเรียนได้จัดทำอาหารกลางวันจำหน่ายให้นักเรียนในราคาถูกและถูกหลักโภชนาการ

2. เป็นการสอนให้นักเรียนรู้ถึงการปฏิบัติตนในการรับประทานอาหาร เช่น การรักษาความสะอาดการปฏิบัติตนตามสุขบัญญัติฝึกรมารยาทในการรับประทานอาหาร

3. ส่งเสริมให้นักเรียนมีแนวคิดในการแสวงหาวัตถุดิบมาสนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน เช่น โครงการเกษตรเพื่อโครงการอาหารกลางวัน เป็นต้น

4. สร้างวินัยให้กับนักเรียนในการเข้าแถวรับอาหาร เพื่อสร้างความเป็นประชาธิปไตยให้กับนักเรียนรูปประโยชน์ที่ได้จากการจัดโครงการอาหารกลางวัน คือ เด็กนักเรียนได้บริโภคอาหารที่ถูกหลักอนามัยและได้รับสารอาหารครบหลักโภชนาการอย่างน้อย 1 มื้อใน 1 วัน และทำให้มีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีสุขนิสัยในการรับประทานอาหารเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองและสงเคราะห์เด็กยากจน ตลอดจนทำให้รู้จักทำการเกษตรและทำสวนครัวต่างๆ เพื่อเป็นการฝึกประสบการณ์จากการเข้าร่วมปฏิบัติในโครงการอาหารกลางวันร่วมกับครูและผู้ปกครองนักเรียนทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองในการเข้าร่วมกิจกรรม

1.4 หลักของการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน

ได้มีหน่วยงานทางการศึกษา นักวิจัย และนักศึกษาได้ให้แนวคิดในเรื่องหลักของการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน ไว้ดังนี้

ดิลก พัฒน์วิชัยโชติ และคนอื่นๆ (2540, หน้า 504) ได้กล่าวถึง หลักของการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน ไว้ดังนี้

1. มุ่งประโยชน์ที่เกิดประโยชน์กับตัวเด็กอย่างแท้จริง มุ่งสงเคราะห์เด็กยากจน และเด็กทั่วๆ ไปให้ได้รับประทานอาหารที่ดี ราคาถูก ที่นักเรียนทุกคนสามารถหาซื้อรับประทานได้ เงินที่ได้จากการขายอาหารมีกำลังเล็กน้อยนำไปปรับปรุงอาหารกลางวันให้ดีขึ้น หรือเอาไปสำหรับค่าอุปกรณ์เครื่องใช้ที่สึกหรอ

2. มุ่งคุณค่าที่โภชนาการ การจัดอาหารที่ถูกต้องตามหลักโภชนาการนั้นควรจะต้องจัดให้ครบ 5 หมู่ ผู้จัดรายการอาหารควรจะต้องพิจารณาถึงสภาพความเป็นอยู่ของนักเรียนในท้องถิ่นของตนว่าเด็กท้องถิ่นนั้นๆ ขาดสารอาหารประเภทใดมาก ครูก็ต้องจัดอาหารประเภทที่เขาขาดไปทดแทนมากยิ่งขึ้น

3. มุ่งให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาให้นักเรียนได้ศึกษาด้านต่างๆ เกี่ยวกับการจกรายการอาหาร การเลือกซื้ออาหาร การปรุงอาหาร การอนามัย การปฏิบัติตนเกี่ยวกับการรับประทานอาหาร

บุญเลิศ เสนิงค์ ณ อยุธา (อ้างถึงใน พาณี จินดาวงศ์, 2541, หน้า 24) ได้กล่าวถึง หลักของการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนไว้ว่านักเรียนนำอาหารมาจากบ้าน โดยโรงเรียนจัดสถานที่ให้ เช่น ที่นั่งรับประทานอาหาร จัดถังขยะ วิธีนี้จะได้ประโยชน์ก็ต่อเมื่อโรงเรียนให้ความรู้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับอาหาร การรับประทานอาหาร การสุขาภิบาล มารยาทในการ

รับประทานอาหาร โรงเรียนจัดบริการอาหารกลางวันเอง วิธีนี้เป็นวิธีที่ดีที่สุดที่จะดำเนินการให้บรรลุตามความมุ่งหมายของการจัดบริการอาหารกลางวันในโรงเรียน เพราะโรงเรียนสามารถจัดบริการและควบคุมดูแลกระบวนการจัดได้ครบทุกขั้นตอนวิธีประสม คือ มีทั้งให้นักเรียนนำอาหารมารับประทานที่โรงเรียนและโรงเรียนจัดทำอาหารขายเป็นส่วนร่วมด้วย วิธีนี้เหมาะสมกับโรงเรียนที่ยังไม่พร้อมที่จะดำเนินการเองทั้งหมด วิธีการจัดอาหารกลางวันโดยใช้ครัวกลาง วิธีนี้เป็นการจัดเลี้ยงนักเรียนหลายๆ โรงเรียนที่อยู่ใกล้กันและสามารถส่งจากครัวกลาง ซึ่งประกอบอาหารครั้งละมากๆ ได้เป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย

ปรียา เกตุทัต และคนอื่นๆ (2542, หน้า 88) ได้กล่าวถึงหลักการจัดอาหารสำหรับเด็กวัยเรียนไว้ว่า

1. จัดโดยถืออาหาร 5 หมู่มีรายละเอียดดังนี้ หมู่ที่ 1 - เนื้อสัตว์ และเครื่องในสัตว์ควรได้รับวันละ $\frac{3}{4}$ ถ้วย ไข่ควรได้รับวันละ 1 - 2 ฟอง - น้านม หรือเครื่องดื่มผสมนมควรได้รับวันละ 3 - 4 ถ้วย หมู่ที่ 2 - ข้าวควรได้รับวันละ 3 - 5 ถ้วย หมู่ที่ 3 - ผักใบเขียว และผักอื่นๆ ควรได้รับวันละ $\frac{3}{4}$ - 1 ถ้วย หมู่ที่ 4 - ผลไม้ควรได้รับมี้อละ 1 ผล หรือ 1 จาน หมู่ที่ 5 - ไขมันหรือน้ำมันควรได้รับวันละ 2 - 3 ช้อน
2. ไม่เป็นอาหารรสจัด เช่น เค็มจัด เผ็ดจัด หรือเปรี้ยวจัด
3. อาหารที่มีลักษณะสีสันน่ากิน
4. อาหารทะเลควรรับประทานสัปดาห์ละ 1 - 2 ครั้ง เพื่อป้องกันโรคคอพอก เพราะมีเกลือไอโอดีน
5. ผักผลไม้รับประทานให้เพียงพอทุกมื้อตามฤดูกาล
6. ไข่ไก่หรือไข่เป็ดควรรับประทานไข่อสุก ย่อยง่าย
7. รับประทานเครื่องในสัตว์อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 - 2 ครั้ง

สามารถสรุปได้ว่า หลักการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนได้ คือโรงเรียนสามารถเลือกจัดรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรือหลายรูปแบบก็ได้ตามความพร้อมของโรงเรียนตามความเหมาะสมของสภาพเศรษฐกิจของผู้ปกครอง และเหมาะสมกับขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น ควรจัดอาหารให้มีคุณค่าทางโภชนาการ มีสารอาหารครบ 5 หมู่ ถูกสุขลักษณะ และอยู่ในการควบคุมดูแลของครูอย่างใกล้ชิด

1.5 แนวทางการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน

ได้มีหน่วยงาน นักวิชาการ นักศึกษา ได้กำหนดแนวทางการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนไว้หลายท่านด้วยกัน ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545, หน้า 40) ได้กำหนดแนวทางการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน ไว้ว่ามี 6 รูปแบบ คือ

1. รูปแบบครบชุดหรือแบบสมบูรณ์ เป็นรูปแบบอาหารกลางวันที่สุดที่สมบูรณ์ที่สุดทั้งปริมาณและคุณค่าทางโภชนาการ ประกอบด้วย ข้าวแกง ผัก และขนมหรือผลไม้ รูปแบบนี้นักเรียนจะแจ้งความประสงค์รับประทานเป็นรายเดือน ซึ่งมีจำนวนแน่นอนเพื่อทางโรงเรียนสามารถเตรียมอาหารให้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน

2. รูปแบบเพิ่มเติม เป็นรูปแบบที่โรงเรียนจัดอาหารเพิ่มเติมจากอาหาร ที่นักเรียนนำมาจากบ้าน เพื่อให้นักเรียนได้รับประทานที่มีคุณค่าตามหลักโภชนาการและได้รับสารอาหารครบถ้วน

3. รูปแบบอาหารจานเดียว เป็นรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน ที่โรงเรียนทั่วไปสามารถดำเนินการได้ราคาถูก ประกอบง่ายมีคุณค่าทางอาหารครบ ได้แก่ ข้าวผัด ก๋วยเตี๋ยว และขนมจีนน้ำยา

4. รูปแบบนำอาหารมาจากบ้าน โรงเรียนจัดให้นักเรียนได้ร่วมกันรับประทาน เป็นกลุ่มๆ ได้แลกเปลี่ยนอาหารซึ่งกันและกัน และแบ่งอาหารส่วนหนึ่งให้แก่นักเรียนที่ขาดแคลน

5. รูปแบบอาหารเสริม เป็นรูปแบบการจัดอาหารว่างในช่วงเช้าหรือบ่าย เพื่อแก้ปัญหา นักเรียนขาดสารอาหารและบรรเทาความหิวโหย เหมาะสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กและเล็กมากซึ่งโรงเรียนสามารถบริการได้ทั่วถึงโดยเลือกอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูง ได้แก่ อาหารที่ประกอบขึ้นด้วยพืชตระกูลถั่ว เช่น ถั่วแปบ นมถั่วเหลือง ถั่วเขียวต้ม เป็นต้น

6. รูปแบบให้มีกิน เป็นรูปแบบการจัดอาหารกลางวันสำหรับโรงเรียน ที่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร การจัดอาหารกลางวันรูปแบบนี้มุ่งให้เด็กมีอาหารกินเพื่อบรรเทา ความหิวโหย เช่น ก๋วยเตี๋ยว ผีอก และมัน โดยสรุปรูปแบบการจัดโครงการอาหารกลางวัน ประกอบด้วย รูปแบบครบชุด รูปแบบเพิ่มเติม รูปแบบอาหารจานเดียว รูปแบบนำอาหารมาจากบ้าน รูปแบบอาหารเสริม และรูปแบบให้มีกิน โรงเรียนควรเลือกจัดให้เหมาะสมกับความพร้อมของแต่ละโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549, หน้า 1 - 14) ได้กำหนดแนวทางการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ ต้องดำเนินการให้ครบขั้นตอน ซึ่งประกอบด้วย การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการ การวางแผน การดำเนินงานตามแผน และการประเมินผล

จากการกล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน ต้องเลือกรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรือหลายรูปแบบมาดำเนินการให้เหมาะสมกับสภาพโรงเรียนของตน และสามารถดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันอย่างเพียงพอ และมีคุณค่าทางโภชนาการ

2. การบริหารงานคุณภาพด้วยวงจร PDCA

ซึ่งมีนักวิชาการได้กล่าวถึง การบริหารแบบ PDCA ดังนี้

วรภัทร์ ภูเจริญ (2542, หน้า 27) ได้กล่าวถึง การบริหารแบบ PDCA (Plan-Do-Check-Act) ซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ วางแผน-ปฏิบัติ-ตรวจสอบ-ปรับปรุงการดำเนินงาน PDCA อย่างเป็นระบบให้ครบวงจรอย่างต่อเนื่องหมุนเวียนไปเรื่อยๆ ย่อมส่งผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและคุณภาพเพิ่มขึ้นโดยตลอดวงจร PDCA นี้ได้พัฒนาขึ้นโดย ดร.วอลท์เตอร์ ชิวฮาร์ต ต่อมา เดมมิ่ง ได้นำมาเผยแพร่จนเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายทำให้นิยมเรียกว่า วงจรคุณภาพ

ไพโรจน์ หลวงพิทักษ์ และคณะ (2542, หน้า 56-57) ได้กล่าวถึงการบริหารแบบ PDCA เป็นความรู้พื้นฐานของการบริหารจัดการควบคุมคุณภาพที่ต้องหมุนไปตามวงล้อของกิจกรรมการวางแผน (Plan) ปฏิบัติ (Do) ตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้ (Check) และกำหนดมาตรการแก้ไข (Action) ด้วยการซ้ำๆ และมีการพัฒนาให้ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วและมั่นคง โดยขั้นตอนการวางแผน หมายถึง การฟัง การดู การคิด จะเป็นตัวกำหนดว่าผลการปฏิบัติจะออกมาได้ดีหรือไม่ ต้องดูว่าสิ่งที่ได้ยินมา 100 ครั้ง ไม่เท่ากับเห็นครั้งเดียว สิ่งที่เห็น 100 ครั้ง ไม่เท่ากับคิดครั้งเดียว คิด 100 ครั้ง ไม่เท่ากับทำครั้งเดียว ทำ 100 ครั้ง ไม่เท่ากับทำให้เกิดผลครั้งเดียว จากนั้นเข้าสู่ขั้นตอนการปฏิบัติ (Do) ต้องตรวจสอบว่าผลงานมีประสิทธิภาพ หรือไม่ ดีขึ้นหรือไม่ ได้รับความพึงพอใจหรือไม่

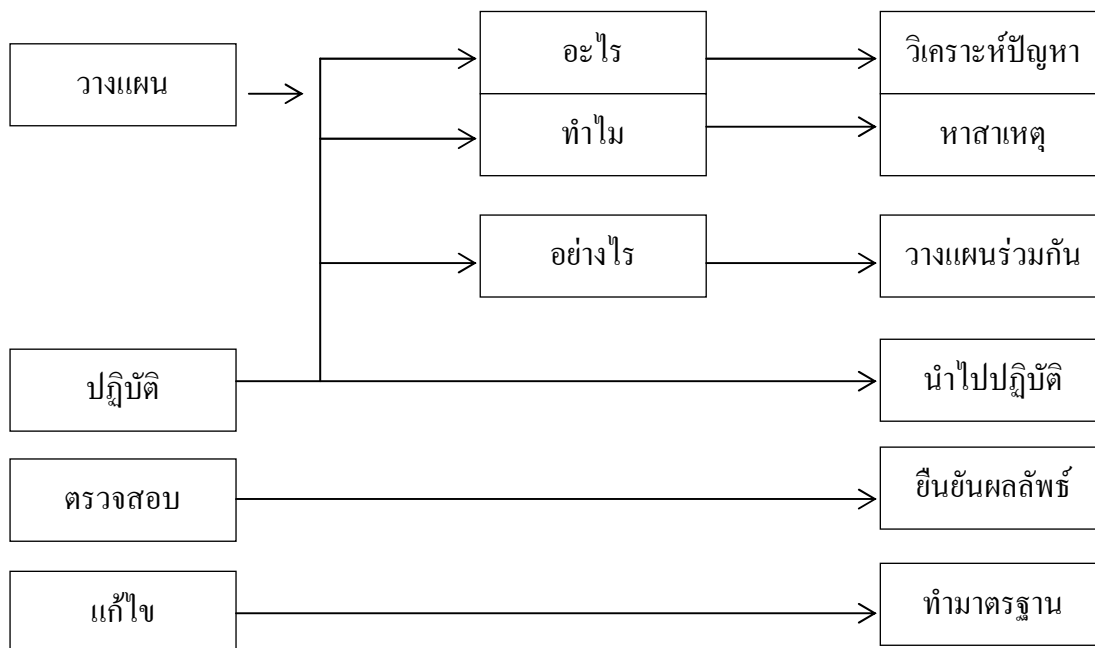
สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์ (2542, หน้า 180-190) ได้กล่าวถึงการบริหารแบบ PCDA หรือ วงจรเดมมิ่ง PCDA ย่อมาจาก Plan-Do-Check-Act แปลว่า วางแผน-ปฏิบัติ-ตรวจสอบ-ปรับปรุง เป็นวงจรที่มีความเกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยตรงกล่าวกันว่าแนวคิดของ วงจรนี้ ชิวฮาร์ต เป็นผู้พัฒนาขึ้นเป็นคนแรกในปี ค.ศ.1939 และ เดมมิ่ง เป็นผู้นำมาเผยแพร่ในประเทศญี่ปุ่น เมื่อปี ค.ศ. 1950 จนเป็นที่เผยแพร่หลายในชื่อ วัฏจักรเดมมิ่ง (Deming cycle) หรือ วงจรคุณภาพ หรือ วัฏจักร แห่งการบริหารแบบ PDCA ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan-P)

ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผน (Do-D)

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check-C)

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุง (ACT-A)

ภาพประกอบ 2 กระบวนการของ PDCA

ที่มา : สมศักดิ์ สินธุระเวชชัย, 2542, หน้า 188

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan) การวางแผนงานจะช่วยพัฒนาความคิดต่างๆ เพื่อนำไปสู่รูปแบบที่เป็นจริงขึ้นมาโดยละเอียดให้พร้อมในการเริ่มต้นลงมือปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติ (DO) ประกอบด้วยการทำงาน 3 ระยะ คือ

1. การวางแผนการกำหนดการ

1.1 การแยกแยะกิจกรรมต่างๆ ที่ต้องการกระทำ

1.2 กำหนดเวลาที่ต้องใช้ในกิจกรรมแต่ละอย่าง

1.3 การจัดสรรทรัพยากรต่างๆ

2. การจัดแบบเมทริกซ์ (Matrix management) การจัดแบบนี้ สามารถช่วยดึงเอา

ผู้เชี่ยวชาญหลายแขนงจากแหล่งต่างๆ มาได้และเป็นวิธีช่วยประสานงานระหว่างฝ่ายต่างๆ

3. การพัฒนาขีดความสามารถในการทำงานของผู้ร่วมงาน

3.1 ให้ผู้เข้าร่วมงานเข้าใจถึงงานทั้งหมดและทราบเหตุผลที่ต้องกระทำ

3.2 ให้ผู้ร่วมงานพร้อมในการใช้ดุลพินิจที่เหมาะสม

3.3 พัฒนาจิตใจให้รักการร่วมมือกัน

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check) ทำให้รู้สภาพการของงานที่เป็นอยู่เปรียบเทียบกับสิ่ง
ที่วางแผนซึ่งประกอบด้วยกระบวนการดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ
2. รวบรวมข้อมูล
3. พิจารณากระบวนการทำงานเป็นตอนๆ เพื่อแสดงจำนวนและคุณภาพของผลงานที่
ได้รับแต่ละขั้นตอนเปรียบเทียบกับที่ได้วางแผนไว้
4. การรายงาน จัดแสดงผลการประเมินรวมทั้งมาตรการป้องกันความผิดพลาดหรือ
ความล้มเหลว โดยรายงานเป็นทางการอย่างสมบูรณ์ และรายงานแบบย่ออย่างไม่เป็นทางการ

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงแก้ไข (Act) ผลของการตรวจสอบหากพบว่าเกิดความบกพร่อง
ขึ้นทำให้งานที่ได้ไม่ตรงเป้าหมายหรือผลงานไม่ได้มาตรฐาน ให้ปฏิบัติตามแก้ไขปัญหตาม
ลักษณะที่ค้นพบ ดังนี้

1. ถ้าผลงานเบี่ยงเบนไปจากเป้าหมาย ต้องแก้ไขที่ต้นเหตุ
2. ถ้าพบความผิดปกติใดๆ ให้สอบสวนค้นหาสาเหตุแล้วทำการป้องกันเพื่อมิให้ความ
ผิดปกตินั้นเกิดขึ้นซ้ำอีกในการแก้ปัญหาเพื่อให้ผลงาน ได้มาตรฐานอาจใช้มาตรการดังต่อไปนี้
 - 2.1 การย้ายนโยบาย
 - 2.2 การปรับปรุงระบบหรือวิธีการทำงาน
 - 2.3 การประชุมเกี่ยวกับกระบวนการทำงาน

วีรพล บดีรัฐ (2543, หน้า 7) ได้กล่าวถึง การบริหารแบบ PDCA เป็นวงจรที่มาจากกร
คิดค้น โดย ชิวฮาร์ท ผู้บุกเบิกใช้สถิติสำหรับแวดวงอุตสาหกรรม และต่อมาวงจรนี้เป็นที่รู้จักมาก
ขึ้นเมื่อ เดมมิ่ง ปรมาจารย์ด้านการบริหารคุณภาพเผยแพร่ให้เป็นเครื่องมือสำหรับการปรับปรุง
กระบวนการทานของพนักงานในโรงงานให้ดียิ่งขึ้น และช่วยค้นหาปัญหา อุปสรรค ในแต่ละ
ขั้นตอนการผลิตโดยพนักงานเอง จนวงจรนี้รู้จักกันในชื่ออีกชื่อว่า “วงจรเดมมิ่ง” ต่อมาพบว่า
แนวคิดในการใช้วงจร PDCA นั้นสามารถใช้ได้กับทุกกิจกรรมจึงทำให้รู้จักกันแพร่หลายมากขึ้น
ทั่วโลก PDCA เป็นอักษรนำของศัพท์ภาษาอังกฤษ 4 คำ คือ

P : Plan = วางแผน

D : Do = ปฏิบัติตามแผน

C : Check = ตรวจสอบ

A : Act = ดำเนินการให้เหมาะสม

โดยปกติแล้วสามารถใช้วงจร PDCA ได้ใน 2 ลักษณะ คือ

1. ทุกครั้งที่เริ่มทำกิจกรรมอะไรก็ตามไม่ว่าจะเป็นการเขียนหรือการทำงาน PDCA จะช่วยให้กิจกรรม มีการปรับปรุงต่อเนื่อง โดยเริ่มจากการตั้งเป้าหมาย ด้วยการวางแผน (P) และนำไปสู่การปฏิบัติ (D) หลังจากนั้นจึงต่อด้วยการตรวจสอบหรือประเมินผลการปฏิบัติตามแผน (C) ว่าผลที่ได้นั้น เป็นไปตามที่คิดไว้มากน้อยแค่ไหน และท้ายที่สุด นำผลที่ได้จากการประเมินไปดำเนินการต่อตามความเหมาะสม (A) หากผลที่เกิดขึ้นเป็นไปตามที่วางแผนไว้ ก็ให้จัดทำมาตรฐานวิธีการดำเนินการนั้นเพื่อกิจกรรมในลักษณะเดียวกัน ต่อไป แต่หากผลที่เกิดขึ้นไม่เป็นไปตามแผน เราอาจจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบางสิ่งบางอย่างซึ่งอาจเปลี่ยนเป้าหมายแผนหรือเปลี่ยนวิธีปฏิบัติก็ได้

2. เมื่อต้องการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยเริ่มจากระบบปัญหาและคิดค้นหาแนวทางในการแก้ปัญหาด้วยการกำหนดเป็นแผน (P) และลงมือแก้ปัญหตามแนวทางนั้นๆ (D) ซึ่งในความเป็นจริงปัญหาหรืออุปสรรคต่างๆ อาจจะได้รับแก้ไขเยียวยาได้สำเร็จก็ได้จึงจำเป็นต้องตรวจสอบผลลัพธ์ และประเมินวิธีการแก้ไขปัญหาที่ได้เลือกไว้แล้ว (C) และท้ายที่สุดเมื่อได้ผ่านการตรวจสอบและประเมินผลแล้วหากวิธีการแก้ปัญหานั้นๆ เป็นวิธีที่ถูกต้องให้นำวิธี การนั้นใช้กับปัญหาในลักษณะเดียวกันในอนาคตต่อไปแต่หากวิธีนั้นๆ เป็นวิธีที่ถูกต้องให้นำวิธี การนั้นใช้กับปัญหาในลักษณะเดียวกันในอนาคตต่อไป แต่หากวิธีการนั้นไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จได้ให้ลองหาทางคิดวิธีการใหม่หรือเริ่มต้นระบบปัญหาใหม่ (A)

วิฑูรย์ สิมะ โชคดี (2545, หน้า 43) ได้กล่าวถึง การบริหารแบบ PDCA ก็คือ วงจรเดมมิง (Deming Cycle) เรียกตามปรมาจารย์ด้านคุณภาพ ดร.เอ็ดเวิร์ด พับเบิลยู เดมมิง (Dr.Edward W. Deming) อันประกอบด้วย การวางแผน (P) การนำไปปฏิบัติ (D) การตรวจสอบ (C) และการแก้ไขปรับปรุง (A) ทำหมุนซ้ำไปเรื่อยๆ จะทำให้ผลลัพธ์สูงขึ้นเรื่อยๆ จึงเท่ากับการสร้างคุณภาพที่น่าเชื่อถือมากขึ้น จุดเน้นของวงจร PDCA จึงอยู่ที่การพยายามตอบคำถามให้ได้ว่า “ทำอย่างไรจึงจะดีขึ้น” วางแผนแล้วนำไปปฏิบัติตามแผนตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้ หรือตรวจสอบว่าเป็นไปตามค่าดัชนีชี้วัด (KPI) หรือมาตรฐานทั้งหมดหรือไม่ หากไม่เป็นไปตามนั้นก็นำมาปรับปรุงแก้ไขทบทวนเริ่มวางแผนใหม่ดำเนินการวงจรซ้ำไปเรื่อยๆ

PDCA กับ การแก้ปัญหาและปรับปรุงงาน ขึ้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการวางแผน (Plan)

ขั้นที่ 1 เลือกหัวข้อที่จะคิด

ขั้นที่ 2 เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นที่ 3 ระบุสาเหตุต้นตอ

2. ขั้นตอนการปฏิบัติ (Do)

ขั้นที่ 4 กำหนดแนวทางปรับปรุง

3. ขั้นตอนการตรวจสอบ (Check)

ขั้นที่ 5 ประเมินแนวทางแก้ไข

4. ขั้นตอนการดำเนินการแก้ไขปรับปรุง (Act)

ขั้นที่ 6 จัดทำมาตรฐาน

ขั้นที่ 7 บันทึกผลการปฏิบัติและเลือกหัวข้อศึกษาใหม่

ขั้นที่ 1 เลือกหัวข้อที่จะศึกษา เลือกงานที่มีปัญหาเพื่อหาทางแก้ไขและปรับปรุง กำหนดผู้รับบริหาร และตั้งทีมงานในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงงาน

ขั้นที่ 2 เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ทีมงานศึกษารายละเอียดของกระบวนการแก้ปัญหาและปรับปรุงงานว่าจะเก็บข้อมูล การตั้งคำถามเพื่อวิเคราะห์ การวิเคราะห์หาสาเหตุด้านคุณภาพ และการกำหนดตัววัดผลส่วนใหญ่แล้วจะกำหนดตัววัดความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ตัววัดคุณภาพ (เวลา ความถูกต้อง ค่าใช้จ่าย) และตัววัดด้านกระบวนการ ว่าขั้นตอนไหนผิดปกติ มีปัญหา ล่าช้า ช้าซ้อน จำเป็นหรือไม่จำเป็นอย่างไรหรือไม่

ขั้นที่ 3 ระบุสาเหตุต้นตอ เป็นการหาคำตอบว่าทำไมจึงเป็นอย่างนั้น อาจจะใช้เครื่องมืออื่นเข้าช่วย เช่น การระดมสมอง เทคนิคกำแพง เทคนิคต้นไม้ และประเมินหาสาเหตุที่เป็นไปได้หรือปฏิบัติไม่ได้เพราะเหตุใด

ขั้นที่ 4 กำหนดแนวทางปรับปรุงและลงมือปฏิบัติ ดังนี้

4.1 ต้องเป็นแนวทางที่ป้องกันไม่ให้เกิดซ้ำอีก

4.2 ต้องเป็นการแก้ไขที่สาเหตุต้นตอ

4.2 ต้องคุ้มค่ากับเงินที่เสียไป

4.4 สามารถนำมาใช้ได้ภายในระยะเวลาที่เหมาะสม

ในขั้นนี้ต้องดำเนินการศึกษาผลกระทบ สรุปแนวทางแก้ไข และปรับปรุง พัฒนาแผนการลงมือปฏิบัติ ลงมือปฏิบัติด้วยวิธีการใหม่ ซึ่งในส่วนของการศึกษาผลกระทบต้องมีกลยุทธ์ 5 ประการคือหยุดความผิดปกติ ลดโอกาสเกิดผิดปกติ กำจัดความผิดปกติเมื่อตรวจสอบได้ ควบคุมระดับของความผิดปกติ และลดพึ่งพาการควบคุมความผิดปกติ

ขั้นที่ 5 ประเมินแนวทางแก้ไข ทีมงานต้องรู้ว่าการตรวจสอบอะไรบ้างและบ่อยครั้งแค่ไหนโดยมีการระบุไว้ในแผนงาน เพื่อเป็นการติดตามประเมินผล เทียบกับก่อนการเปลี่ยนแปลง

ขั้นที่ 6 จัดทำมาตรฐาน ทีมงานต้องทำการวิเคราะห์ว่าแนวทางที่การแก้ไขและปรับปรุงใหม่นี้สามารถนำมาแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นกว่าเดิมหรือไม่ ถ้าดีกว่าต้องนำแนวทางนำมาจัดทำเป็นมาตรฐาน กำหนดระดับคุณภาพใหม่ และควบคุมไปกับพยายามที่จะปรับปรุงให้ดีขึ้น พร้อมทั้งมีการฝึกอบรมชี้แจง ปลุกฝังวิธีการทำงานใหม่ๆ นี้ให้กับผู้ปฏิบัติ และลดการเกิดปัญหาที่ซ้ำซ้อน

ขั้นที่ 7 บันทึกผลการปฏิบัติงานและเลือกหัวข้อศึกษาใหม่ ทีมงานต้องทำรายงาน การดำเนินงานตั้งแต่ต้นจนประสบความสำเร็จ พร้อมทั้งรวบรวมเอกสารข้อมูลรายละเอียดแบบฟอร์มต่างๆ เสนอผู้เกี่ยวข้องเพื่อรายงานผลการดำเนินงาน และเพื่อกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานอื่นๆ มีคนร่วมในการคิดปรับปรุงงานมากยิ่งขึ้น เพื่อรายงานผลการดำเนินงาน แลเพื่อกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานอื่นๆ มีคนร่วมในการคิดปรับปรุงงานมากยิ่งขึ้นและเริ่มคิดหาหัวข้อใหม่นำมาหาใช้การปรับปรุงแก้ไขต่อไป

ศุภชัย อาชีวะระงับโรค (2547, หน้า 9-10) ได้กล่าวถึง การบริหารแบบ PDCA เริ่มครั้งแรกโดยนักสถิติ ชิวฮาร์ท ใช้ในการพัฒนาจากการควบคุมกระบวนการเชิงสถิติ ในสหรัฐอเมริกาเมื่อ 1930 เรียกว่าวงจรชิวฮาร์ท ตั้งมาเมื่อ ค.ศ. 1950 เดมมิ่ง ได้นำมาเผยแพร่พัฒนาด้านการบริหารคุณภาพจึงเรียกววงจร เดมมิ่ง โดยเน้นถึงความสัมพันธ์ 4 ฝ่าย ในการดำเนินธุรกิจเพื่อให้ได้มาซึ่งคุณภาพและความพึงพอใจของลูกค้า คือ ฝ่ายออกแบบ ฝ่ายผลิต ฝ่ายขาย และฝ่ายวิจัย ต่อมาแนวคิดนี้ได้ถูกพัฒนาให้เข้ากับวงจรการบริหารประกอบด้วย ขั้นการวางแผน ขั้นการปฏิบัติ ขั้นการตรวจสอบ และขั้นการดำเนินการให้เหมาะสม (ขั้นการปรับปรุงแก้ไข) แต่นำมาใช้งานยังไม่มีประสิทธิภาพ เพราะเป็นลักษณะที่ค่อนข้างแข็งกระด้างไม่มีการประเมินศักยภาพ ขาดการประสานมีส่วนในการวางแผน จึงได้มีการปรับปรุงพัฒนาจนเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายในประเทศญี่ปุ่น ซึ่งวงจร PDCA สามารถประยุกต์ใช้ได้กับทุกๆ เรื่องเช่น การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการทำงาน การปรับปรุงการให้บริการและการริเริ่มโครงการใหม่ๆ

สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, หน้า 9-11) ได้กล่าวถึง การบริหารแบบ PDCA ไว้ดังนี้

1. การบริหารเชิงระบบ เป็นการจัดการที่ใช้วงจรคุณภาพประกอบด้วย การวางแผน (Plan) เป็นการวางระบบ ซึ่งเป็นองค์ประกอบแรกที่สำคัญที่สุด จะต้องกำหนดขั้นตอนการทำงานเป็นกระบวนการ แต่ละขั้นตอนมีวิธีการปฏิบัติเป็นมาตรฐานและการบันทึกการทำงานเป็นปัจจุบัน ข้อมูลจากการบันทึกนี้จะนำไปสู่การตรวจสอบประเมินตนเองและให้ผู้อื่นตรวจสอบได้ และเป็นสารสนเทศที่สะท้อนให้เห็นคุณภาพตามมาตรฐานและตัวชี้วัดระบบย่อยส่งผลถึงคุณภาพรวมของโรงเรียนทั้งระบบการดำเนินงาน (Do) เป็นการปฏิบัติร่วมกันของทุกคน โดยใช้กระบวนการวิธีการและบันทึก บุคคลภายในองค์กรที่รับผิดชอบ ในระบบย่อยต่างๆ จะปฏิบัติและบันทึกต่อเนื่อง

เป็นปัจจุบัน การตรวจสอบ / ประเมินผล (Check) เป็นการประเมินตนเองร่วมกันประเมิน หรือ ผลัดเปลี่ยนกันประเมินภายในระหว่างบุคคลระหว่างทีมย่อยในโรงเรียน การปรับปรุงพัฒนา (Act) เป็นการนำผลการประเมินมาแก้ไขพัฒนางานซึ่งจะแก้ไขพัฒนาในส่วนที่เป็นกระบวนการ วิธีการ ปัจจัยหรือการบันทึกให้ดีขึ้นจนระบบคุณภาพหรือวงจรคุณภาพเป็นวัฒนธรรมการทำงานขององค์กรอย่างยั่งยืน

2. การทำงานเป็นทีม ประกอบด้วยทีม นำ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและ คณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นผู้วิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็ง จัดทำแผนกลยุทธ์ ควบคุม กำกับ ติดตาม และสนับสนุน เสริมสร้างพลังร่วม (Empowerment) เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทีมสนับสนุนเป็นทีมหลักในสนับสนุนประสานงานด้านวิชาการและอื่นๆ ให้เกิดการ สร้างระบบคุณภาพขึ้น ทีมสนับสนุนจะเป็นใครขึ้นกับการพัฒนาระบบมีจุดเน้นที่ระบบใดเช่น ทีมสนับสนุนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หัวหน้าทีมคือรองผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับ มอบหมายทีม นำ เป็นทีมที่สมาชิกรับผิดชอบการทำงานโดยตรง เช่น ระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน คือทีมระดับครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษา มีบทบาท หน้าที่ในการพัฒนากิจกรรมต่างๆ ให้มี คุณภาพโดยตรง เช่น ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ ทีมระดับครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษา มี บทบาทหน้าที่ในการพัฒนากิจกรรมต่างๆ ให้มีคุณภาพ

3. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะทำให้ได้รับทราบจุดอ่อนจุดแข็งใน การดำเนินงานของตน เพื่อให้เกิดแนวทางที่จะพัฒนาให้มีคุณภาพสูงขึ้น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำ ได้ทั้งภายในโรงเรียนและระหว่างโรงเรียน โดยมีบรรยากาศการทำงานที่เป็นกันเอง ไม่ใช่การ สั่งการหรือบังคับบัญชา ทำให้ผู้ปฏิบัติงานในแต่ละส่วนเกิดความรู้สึกที่ดีไม่ต้องกังวลเรื่องการ ประเมินตรวจสอบจากบังคับบัญชา

4. การนิเทศ ติดตาม และประเมินผล เป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนางานช่วย ส่งเสริมสนับสนุน และให้ข้อมูลย้อนกลับที่จะนำไปใช้ปรับปรุงงานต่อไป การนิเทศ ติดตาม และ ประเมินผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณภาพควร ดำเนินการให้เป็นระบบ ดังนี้ การวางแผน (P) โดยแต่งตั้งกรรมการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัดความสำเร็จ เครื่องมือ วิธีการ กำหนดแผนงาน ปฏิทิน การดำเนินงาน (D) โดยดำเนินการ ตามแผนที่กำหนดไว้ด้วยวิธีการหลากหลาย ตามสภาพจริง การตรวจสอบ (C) โดยตรวจสอบ ติดตาม ประเมิน วิเคราะห์ จัดทำรายงานการปรับปรุงและพัฒนา งาน โดยนำผลการประเมินมา ปรับปรุงและดำเนินการตามแผนใหม่อย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า การบริหารแบบ PDCA ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการดำเนินการแก้ไขปรับปรุง

3. การบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา

กองการศึกษา เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา (2555, หน้า 1 - 2) ได้เสนอแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน ไว้ด้วยกันดังนี้

1. การสำรวจข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน

การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นขั้นตอนเบื้องต้นเพื่อให้ได้ข้อมูล สภาพที่เป็นอยู่ ณ ปัจจุบัน สภาพปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานที่ผ่านมา รวมทั้งข้อมูลสำคัญๆ ซึ่งจำเป็นสำหรับการวางแผนจัดทำโครงการซึ่งได้แก่

1.1 นักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

1.1.1 จำนวนนักเรียนที่มีภาวะทุพโภชนาการ

1.1.2 จำนวนนักเรียนขาดแคลนที่สมควรได้รับความช่วยเหลือ

1.2 นักเรียนกลุ่มอื่น เช่น

1.2.1 นักเรียนที่นำอาหารมาจากบ้าน

1.2.2 นักเรียนที่มีเงินมาซื้ออาหารรับประทาน

1.3 บุคลากร กลุ่มบุคคลที่จะให้ความช่วยเหลือโครงการอาหารกลางวันซึ่งอาจได้แก่

1.3.1 บุคลากรในโรงเรียน เช่น ครู ภารโรง นักเรียน

1.3.2 บุคลากรหรือกลุ่มบุคคลจากภายนอก พระสงฆ์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน สัตว์แพทย์ อ่างทอง เป็นต้น

1.3.3 องค์กรหรือกลุ่มบุคคล เช่น กรรมการโรงเรียน กลุ่มยุวเกษตรกร กลุ่มแม่บ้าน เป็นต้น

1.4 ทุนในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน อาจได้จาก

1.4.1 งบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด จัดสรรให้หมวดเงินอุดหนุน และส่วนที่เป็นดอกผลของกองทุน

1.4.2 มูลนิธิต่างๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น

1.4.3 ผู้บริจาค เช่น การบริจาคของผู้มีจิตศรัทธา บริษัทห้างร้าน สมาคม และชมรมต่างๆ เป็นต้น

1.4.4 โรงเรียนจัดหาเอง ได้แก่ การจัดชุมชนศิษย์เก่า การจัดงานประเพณีประจำปี ฯลฯ

1.5 วัสดุอุปกรณ์การครัว และเครื่องใช้ที่จำเป็นในการประกอบ และปรุงอาหาร

1.6 สถานที่ที่จะประกอบอาหารสถานที่สำหรับให้นักเรียน ได้นั่งรับประทานอาหารร่วมกันและบริเวณที่ดินที่ใช้ในการทำเกษตร

1.7 แหล่งวัตถุดิบราคาถูกเพื่อใช้ประกอบอาหาร

2. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินโครงการ

สถานศึกษาควรมีคณะกรรมการอย่างน้อย 1 ชุด เพื่อทำหน้าที่กำหนดแนวทางการดำเนินโครงการ และแก้ปัญหาจากการดำเนินโครงการ เพื่อให้ดำเนินงานบริการอาหารกลางวันได้สม่ำเสมอและต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ จึงให้หัวหน้าสถานศึกษาแต่งตั้งคณะทำงานโครงการอาหารกลางวันจำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน ซึ่งอาจประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาหรือช่วยผู้บริหารสถานศึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนชุมชน ผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กร ครูผู้รับผิดชอบโครงการ นอกจากนี้โรงเรียนอาจจัดตั้งคณะอนุกรรมการชุดต่างๆ เพื่อร่วมกันดำเนินโครงการในด้านต่างๆ ให้เป็นไปอย่างคล่องตัวปราศจากปัญหา อุปสรรค เช่น อนุกรรมการวางแผนด้านรายการอาหาร และจัดเตรียมวัตถุดิบ อนุกรรมการ ด้านการเงินการบัญชี อนุกรรมการกำกับติดตามคุณภาพอาหาร อนุกรรมการบูรณาการอาหารกลางวันกับการเรียนการสอน อนุกรรมการติดตามประเมินผลโครงการตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

1. วางแผนดำเนินงาน

เพื่อให้โครงการส่งผลต่อกลุ่มเป้าหมายโดยตรง และให้การดำเนินมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาจึงควรได้จัดการให้มีการวางแผนเพื่อดำเนินการในสิ่งต่อไปนี้

1.1 กำหนดแนวทางดำเนินงานกลุ่มเป้าหมาย

1.2 การเลือกรูปแบบการดำเนินงานที่สอดคล้องกับแนวทาง และการดูแลกลุ่มเป้าหมายได้ตามกำหนด

1.3 การใช้จ่ายงบประมาณให้พอเพียงตลอดปี

1.4 การจัดทำรายการอาหารเพื่อให้โรงเรียนมีอาหารที่มีคุณค่าและเหมาะสมตามฤดูกาลและราคาประหยัด

1.5 วางแผนดำเนินงานและการบริหารบุคลากร ทั้งภายในแลภายนอกโรงเรียน

1.6 วางแผนการสอนกับกระบวนการจัดทำอาหารกลางวัน

1.7 เชื่อมโยงประสานการดำเนินงานกับโครงการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตวัตถุดิบป้อนโครงการอาหารกลางวัน

1.8 ประชาสัมพันธ์โครงการ อันจะส่งผลต่อการระดมทุนและความช่วยเหลือสนับสนุนโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน

1.9 วางแผนการประเมินผลและรายงานข้อมูล

1.10 เสนอแผนงาน โครงการ ให้คณะกรรมการ โรงเรียนพิจารณาให้ความเห็นชอบ และอนุมัติการดำเนินงาน

2. ดำเนินการตามแผนที่วางไว้

2.1 ชี้แจงให้ทุกฝ่ายเห็นความสำคัญและเข้าใจในนโยบายเป้าหมายของการจัดโครงการอาหารกลางวัน เพื่อขอความร่วมมือจากกลุ่มบุคคลอาชีพต่างๆ ในการให้ความสนับสนุน ด้านทุน วัสดุ งานครัว วัสดุการเกษตร และแรงงานในการประกอบอาหาร ซึ่งทำให้โครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนดำเนินไปด้วยความราบรื่น ยั่งยืนและบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

2.2 ดำเนินงานตามแผนที่วางไว้เพื่อให้โครงการดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย โรงเรียนต้องคำนึงถึงส่วนประกอบต่างๆ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ การจัดบริการ การประกอบอาหาร การบริหารจัดการ การสุขาภิบาลอาหาร และรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน เป็นต้น

3. การประเมินผลโครงการและการรายงานผลโรงเรียนควรประเมินผลการดำเนินโครงการ และรายงานผล เช่น

3.1 โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมเสริม สนับสนุนหรือบูรณาการกับกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวันหรือไม่ มากน้อยเพียงใด โครงการอะไรบ้างที่ดำเนินการ

3.2 ชุมชนมีส่วนร่วมหรือให้การสนับสนุนในการจัดโครงการอาหารกลางวันหรือไม่

3.3 จัดอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการหรือไม่

3.4 นักเรียนที่มีภาวะทุพโภชนาการ นักเรียนขาดแคลนได้รับประทานอาหารกลางวันครบ 200 วันหรือไม่

3.5 การเจริญเติบโตของนักเรียน มีพัฒนาการด้านน้ำหนัก ส่วนสูงเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานกระทรวงสาธารณสุขหรือไม่

3.6 นักเรียนมีสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหารหรือไม่

3.7 อื่นๆ ตามความเหมาะสม

4. การรายงาน

การรายงาน เป็นขั้นตอนหนึ่งของการดำเนินงานที่ดำเนินที่มีความสำคัญยิ่งเนื่องจากเป็นขั้นตอนที่แสดงถึงการเคลื่อนไหวของสภาพปัญหาทางโภชนาการของนักเรียนและปัญหาการดำเนินงานโครงการอื่นๆ ให้หน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหาร บุคลากร ในโรงเรียนและชุมชนได้ทราบ เพื่อเป็นเหตุผลในการขอรับการสนับสนุน ส่งเสริมการดำเนินงานโครงการของโรงเรียน และ

เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการรายงานของโรงเรียน ควรดำเนินการรายงานข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับโครงการตามเวลาที่กำหนดในปฏิทิน และตามแบบรายงาน ดังต่อไปนี้

4.1 การรายงานเรื่องการเงิน สำหรับดอกผลกองทุน โรงเรียนจะต้องรายงานรายรับ - รายจ่าย รายได้ไตรมาสตามแบบรายงานที่ปรากฏ (ภาคผนวก ก)

5. การรายงานข้อมูล

5.1 ข้อมูลจำนวนนักเรียนที่มีปัญหาทางโภชนาการ โดยทำการสำรวจรวบรวมและสรุปตามแบบรายงาน

5.2 รายงานผลการดำเนินงานโครงการ

สรุปได้ว่าการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนคร พระนครศรีอยุธยา มีแนวทางการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน ประกอบด้วย 1) ด้านการบริหารงานโครงการ 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านการดำเนินงาน และ 4) ด้านการนิเทศ และติดตามผล

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

โอสถ เชนกัลยา (2551, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาคำเนินการงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน โดยประชาชนมีส่วนร่วมศึกษากรณีโรงเรียนวัดสุวรรณมงคล สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดตราด สรุปผลการวิจัยพบว่าสภาพและปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนวัดสุวรรณมงคล พบว่า โรงเรียนวัดสุวรรณมงคลเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก อาศัยพื้นที่วัดปลูกสร้างอาคารเรียนและอาคาร ประกอบพื้นที่ไม่เพียงพอที่จะทำการเกษตร ขาดแคลนน้ำดื่ม น้ำใช้เป็นประจำทุกปี งานโครงการอาหารกลางวันมีครูผู้รับผิดชอบดำเนินการ 1 คน เป็นหัวหน้ากรรมการศึกษา 3 คน เป็นกรรมการ และครูอีก 1 คน เป็นกรรมการและเลขานุการ สามารถดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันได้ตลอดปีการศึกษา นักเรียนมีอาหารกลางวันรับประทานครบทุกคน เงินทุนหมุนเวียนมีไม่มากเพราะการดำเนินงานมีทั้งกำไรและขาดทุน เนื่องจากวัตถุดิบที่นำมาประกอบอาหารมีราคาเพิ่มขึ้น สภาพของชุมชน จำแนกเป็น 2 ด้าน คือ สภาพเศรษฐกิจ สังคมและแหล่งอาหาร พบว่า สภาพเศรษฐกิจของชุมชนในเขตบริการของโรงเรียนไม่ดี ประชาชนมีฐานะยากจน สังคมมีการพึ่งพาอาศัยกันฉันท์พี่น้อง มีแหล่งอาหารตามธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ด้วยสัตว์น้ำเต็มอยู่ไม่ไกลชุมชนทั้งสอง การคมนาคมและการสื่อสารพบว่าทั้งสองหมู่บ้านมีทางคมนาคมทางบกที่สามารถใช้ติดต่อกับชุมชนอื่นๆ ได้สะดวก จะลำบากบ้างเล็กน้อยในฤดูฝน ส่วนการติดต่อสื่อสาร กันเองภายในหมู่บ้านทั้งสองใช้การบอกกล่าวปากต่อ

ปาก ส่วนในกรณีที่มีเรื่องเร่งด่วน ในหมู่ 1 บ้านแหลมตะ โดยใช้การติดต่อโดยตรงตัวต่อตัว ในหมู่ 2 บ้านท่าตะเภาใช้หอกระจายข่าว แต่การติดต่อสื่อสารกับบุคคลภายนอกทั้งสองหมู่บ้านใช้บริการของการสื่อสารแห่งประเทศไทย ได้แก่ การส่งจดหมาย โทรเลข การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน โดยประชาชนมีส่วนร่วม พบว่าการดำเนินงานประสบความสำเร็จ นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2551, บทคัดย่อ) ได้ดำเนินการประเมินกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันกระทรวงศึกษาธิการในปีการศึกษา 2545 ผลการประเมินพบว่า นับตั้งแต่วิกฤตเศรษฐกิจเป็นต้นมา บริบททางเศรษฐกิจมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อศักยภาพของกองทุนฯ ซึ่งมีอิทธิพลในเชิงลบต่อปัจจัยนำเข้าในส่วนงบประมาณที่มาจากดอกผลของกองทุนฯ ด้วยเหตุดังกล่าวทำให้ดอกผลของกองทุนฯ ที่ลดลงในแต่ละปีไม่สามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ของกองทุนฯ ได้ในระยะเวลาและทำให้งบประมาณอุดหนุนจากรัฐบาลกลายเป็นงบประมาณหลักที่กองทุนฯ จัดสรรให้โรงเรียน/ศูนย์ภายในสังกัด ในขณะที่เดียวกัน แม้ว่าแนวโน้มนักเรียนที่มีภาวะทุพโภชนาการจะลดลง แต่เนื่องจากวิกฤตการณ์เศรษฐกิจทำให้ปัญหานักเรียนขาดแคลนอาหารกลางวันเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในเรื่องของปัจจัยนำเข้าพบว่าในเรื่องของงบประมาณ งบประมาณอุดหนุนจากรัฐบาลเป็นแหล่งงบประมาณหลักกองทุนฯ ในขณะที่ดอกผลของกองทุนฯ ซึ่งควรเป็นแหล่งงบประมาณหลักกลับมีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ ในเรื่องของบุคลากร แต่ละหน่วยงานเน้นมอบหมายงานด้านธุรการและการเงินเป็นภาระงานหลัก ซึ่งส่งผลต่อกระบวนการดำเนินงานของกองทุนฯ ทำให้ไม่มีการพัฒนาโครงการเท่าที่ควรนอกจากนี้การทำงานมีลักษณะแยกส่วนขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงาน ไม่มีการติดตามประเมินผลโครงการอย่างเป็นระบบอย่างไรก็ตามในส่วนของการดำเนินงานของโครงการ แม้ว่ากองทุนฯ จะประสบความสำเร็จในการทำหน้าที่เป็นทุนหมุนเวียนเพื่อจัดหาอาหารกลางวันให้นักเรียนที่ประสบภาวะทุพโภชนาการมีแนวโน้มลดลงและองค์กรชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการอาหารกลางวันในระดับโรงเรียนมากขึ้นแต่ต้องพึงพิจารณาว่ายังมีโครงการอื่นๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับภาวะโภชนาการของนักเรียนด้วยผลที่เกิดขึ้นจึงมิใช่ผลการดำเนินงานจากโครงการอาหารกลางวันเพียงโครงการเดียว

ศรีศักดิ์ สุนทรไชย และคณะ (2551, บทคัดย่อ) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่องสถานภาพการจัดโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนในจังหวัดนนทบุรี : กรณีศึกษา 2 โรงเรียนในอำเภอบางกรวย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาอุปสรรคการจัดโครงการอาหารกลางวันโรงเรียน วิเคราะห์คุณภาพทางโภชนาการของโครงการอาหารกลางวันโรงเรียน และศึกษาแนวทางการร่วมมือระหว่างโรงเรียน นักเรียนและชุมชนในการดำเนินโครงการอาหารกลางวันโรงเรียน 2 โรงเรียน ในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนวัดใหม่ผดุงเขตมีการจัดทำ

โครงการอาหารกลางวันสำหรับโรงเรียนเอง โดยมีการจัดจ้างบุคคลในโครงการจำนวน 2 คน และมอบหมายให้อาจารย์ที่สอนศิลปะศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบภายใต้การดูแลของคณะกรรมการที่โรงเรียนจัดตั้งขึ้น โรงเรียนจัดอาหารประเภทจานเดียวหรือประเภทข้าวและกับข้าว 2 อย่างมีการจัดขนมหรือผลไม้ทุกวัน นักเรียนมีปัญหาโภชนาการขาดมากกว่าโภชนาการเกินเนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่มีสภาพครอบครัวที่ยังยากจนส่วนโรงเรียนอนุบาลบางกรวยได้ให้ผู้ประกอบการภายนอกเข้ามาจัดเตรียมอาหารกลางวันทั้งหมด ซึ่งอาหารกลางวันประกอบด้วย อาหารชุดที่มีข้าวกับข้าว 2 อย่างและขนม 1 อย่าง หรืออาหารจานเดียวและขนม 1 อย่าง นักเรียนมีปัญหาโภชนาการเกินมากกว่าโภชนาการขาด เนื่องจากโรงเรียนตั้งอยู่ใกล้ถนนใหญ่ และสภาพแวดล้อมเป็นร้านค้า ทำให้นักเรียนมีโอกาสดำเนินการกินอาหารเกินความต้องการ ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญในการดำเนินการคือ จำนวนบุคลากรไม่เพียงพอบุคลากรยังไม่ได้มาตรฐานร่วมทั้งการขาดความร่วมมือจากชุมชนและผู้ปกครองคุณภาพทางโภชนาการของโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนวัดใหม่ผดุงเขตให้วิตามินซีและวิตามินเอถึงร้อยละ 40 ของข้อกำหนดสารอาหารที่เด็กไทยควรได้รับประจำวันและเมื่อรวมกับอาหารเสริมแล้วมีสารอาหารคือวิตามินซี วิตามินเอ วิตามินบี 2 และ โปรตีน มีปริมาณร้อยละ 40 ตามเป้าหมายส่วนโรงเรียนอนุบาลบางกรวยคุณภาพโภชนาการของโครงการอาหารกลางวันขึ้นอยู่กับทางเลือกอาหารของนักเรียนและปริมาณการดื่อกของแม่ครัว จากการทดลองจัดชุดอาหารที่คาดว่านักเรียนจะเลือก พบว่า อาหารกลางวันให้พลังงานและสารอาหารต่างๆ รวมทั้งใยอาหารต่ำกว่าร้อยละ 40 และแนวทางความร่วมมือ คือ โครงการอาหารกลางวันโรงเรียนต้องการความร่วมมือกันระหว่างบุคลากรในโรงเรียน โดยมีคณะกรรมการดำเนินโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนเป็นผู้กำหนดแนวทางในการบริหารเน้นการมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนในการร่วมกันเฝ้าระวังปัญหาโภชนาการบกพร่องและโภชนาการเกินนอกจากบทบาทหน้าที่ของครูอนามัยโดยสร้างแนวคิดว่าบทบาทการเฝ้าระวังทางโภชนาการเป็นเรื่องของครูที่จะต้องดูแลนักเรียนในห้องเรียนของตนเองให้ความรู้แก่นักเรียนเรื่องการบริโภคอาหารเพื่อให้นักเรียนตื่นตัวและตระหนักถึงปัญหาสุขภาพของตนเอง เผยแพร่ข้อมูลให้ผู้ปกครองได้รับทราบเพื่อจะได้ร่วมเฝ้าระวังปัญหาโภชนาการของนักเรียนในปกครองดำเนินการโครงการควรมีการร่วมมือกันระหว่าง 4 ภาคี ได้แก่ ครูและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องนักเรียน ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนรวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อปรับปรุงภาวะโภชนาการของนักเรียนเพราะปัญหาโภชนาการเป็นปัญหาที่ครอบคลุมการรับประทานอาหารของนักเรียนทั้งที่โรงเรียนที่บ้านอย่างไรก็ตามโครงการยังต้องการสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมจากรัฐบาล โดยเฉพาะ โรงเรียนที่มีทรัพยากรจำกัดและนักเรียนมีครอบครัวที่มีฐานะยากจน

พงศ์ศิริ แก้วอ้าย (2550, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาสภาพจัดโครงการอาหารกลางวันในกลุ่มโรงเรียนทุ่งช้าง จังหวัดลำพูน ผลการศึกษามีดังนี้

1. สภาพการจัดโครงการอาหารกลางวัน พบว่าทุกโรงเรียนได้จัดบริการอาหารกลางวันแก่นักเรียนในรูปแบบให้นักเรียนรับประทานอาหารฟรีเป็นประจำทุกวัน โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากทางราชการตลอดเป็นประจำทุกปี

2. ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดโครงการอาหารกลางวัน นักเรียนส่วนมากชอบที่จะรับประทานอาหารกลางวันที่โรงเรียน โดยให้เหตุผลว่าประหยัดเงิน อร่อย มีคุณค่าสารอาหารครบถ้วนตามหลักโภชนาการ สะอาดถูกหลักอนามัยและนักเรียนส่วนมากจะมีส่วนร่วมในการสร้างทำความสะอาดภาชนะใส่อาหารและประกอบอาหาร

สุนทร วรรณารักษ์ (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประเมินผลโครงการอาหารกลางวันหลวงพ่อดูน ปรีสุทฺธิ์ ในโรงเรียนบ้านโป่งกระสัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 5 ผลการประเมินพบว่า

1. การประเมินผลโครงการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน โดยด้านที่มีคุณค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผลผลิตของโครงการ รองลงมา ได้แก่ ปัจจัยพื้นฐานด้านสภาวะแวดล้อมและกระบวนการปฏิบัติงานระหว่างโครงการ ตามลำดับ

2. ปัจจัยด้านพื้นฐานด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการ พบว่าด้านความจำเป็นของโครงการชุมชนและผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร โครงการมีความสอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายของโรงเรียนและส่งเสริมนักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และสามารถพัฒนาได้ตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพด้านความเป็นไปได้ของโครงการ นักเรียนมีความสนใจโครงการอาหารกลางวันหลวงพ่อดูน ปรีสุทฺธิ์ และสามารถบริหารจัดการโครงการบรรลุตามวัตถุประสงค์ มีความมุ่งมั่นในการบริหารให้ประสบผลสำเร็จ ด้านวัตถุประสงค์ของโครงการ โรงเรียนสามารถวัดและประเมินผลการดำเนินงานโครงการตามวัตถุประสงค์ได้และจุดประสงค์ของโครงการมีความชัดเจน สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและชุมชน ด้านความพร้อมและทรัพยากรผู้บริหาร ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีความตั้งใจที่จะปฏิบัติงานมีความพร้อมในด้านทรัพยากร เช่น พื้นที่เพียงพอสำหรับดำเนินงานวัสดุอุปกรณ์มีความพอเพียง คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองชุมชน มีความพร้อมในการสนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงาน แต่มีข้อจำกัดในด้านงบประมาณจากส่วนราชการที่จะสนับสนุนโครงการ

3. กระบวนการปฏิบัติระหว่างดำเนินโครงการ พบว่ากิจกรรมการดำเนินงานของโครงการโรงเรียนเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้ปกครองและนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินโครงการและนำผลผลิตจากโครงการไปสนับสนุนอาหารกลางวัน มีการ

ปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ช่วงเวลาการดำเนินโครงการ โรงเรียนสามารถดำเนินโครงการตามแผนให้สอดคล้องกับระยะเวลาที่กำหนดไว้ได้ มีการประเมินผลงานตามระยะเวลาที่กำหนดและดำเนินงานเหมาะสมกับฤดูกาล

4. ผลผลิตของโครงการ พบว่า โครงการฝึกให้นักเรียนมีสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหาร สุขภาพอนามัยและสุขภาพจิตที่ดี โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน นักเรียนมีความมุ่งหวังกับผลผลิตที่จะเกิดขึ้น รวมทั้งเป็นการสร้างความสามัคคีในองค์กร ชุมชนและสังคม ผลกระทบของโครงการ ผลผลิตทางการเกษตร โครงการมีความปลอดภัยจากสารพิษ นักเรียนนำผลผลิตมาสนับสนุนโครงการอาหารกลางวันและชุมชนลดการใช้สารเคมีในการประกอบอาชีพการเกษตร คุณค่าหรือประโยชน์ของโครงการ นักเรียนเห็นคุณค่าหรือประโยชน์จากโครงการอาหารกลางวันหลวงพ่อคุณ ปรีศทุ โข มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพการเกษตรตามหลักทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง และทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

อุบลรัตน์ พิทักษ์เชื่อนจันทร์ (2550, บทคัดย่อ) ได้ทำการประเมินคุณภาพผลการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนบ้านนาดีค่ายสว่างวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองบัวลำภู เขต 2 ผลการประเมินพบว่า

1. ผลการประเมินคุณภาพผลการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนบ้านนาดีค่ายสว่างวิทยา ประจำปี 2550 โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยในระดับมากทุกด้าน พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านผลผลิตอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านกระบวนการ ด้านผลกระทบ ด้านสภาพแวดล้อมและด้านปัจจัยนำเข้า มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ แต่แตกต่างกันในด้านการกระจายของข้อมูลเมื่อวัดด้วยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านสภาพแวดล้อมมีการกระจายของข้อมูลมากกว่าด้านปัจจัยนำเข้า มีค่าเฉลี่ยรวมน้อยที่สุด

2. ผลการประเมินความคิดเห็นของนักเรียนผู้ปกครองครู ผู้บริหารโรงเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการดำเนินงานตามโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนบ้านนาดีค่ายสว่างวิทยาตามรายการข้อประเมินที่มีผลคะแนนเฉลี่ยสูงสุดจำแนกรายด้าน ดังนี้ ด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่วัตถุประสงค์ของโครงการอาหารกลางวันเพื่อให้นักเรียนได้มีอาหารกลางวันรับประทานทุกคน ทุกวันด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ครูผู้รับผิดชอบและผู้ประกอบอาหาร มีความรู้และทักษะในการประกอบอาหารเป็นอย่างดีด้านกระบวนการ ได้แก่ กำหนดเวลารับประทานอาหาร อนุบาล 1-2 เวลา 11.30 น. ป.1-ม.3 เวลา 12.00 น. ด้านผลผลิต ได้แก่ โครงการอาหารกลางวันช่วยพัฒนาสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหารกลางวันของนักเรียน ด้านผลกระทบ ได้แก่ ครู นักเรียน ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ยอมรับผลการดำเนินโครงการอาหารกลางวัน

ธีระ มงคลเจริญลาภ (2551, บทคัดย่อ) ได้ประเมินโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนวัดราชสิงขรสำนักงานเขตบางคอกแหลม กรุงเทพมหานคร โดยได้มีการดำเนินการเป็นไปอย่างเรียบร้อย ผู้เกี่ยวข้องแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการตามโครงการอาหารกลางวันในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากเมื่อพิจารณาในรายละเอียดผลการประเมินความพึงพอใจในการดำเนินการโครงการอาหารกลางวัน พบว่าครู นักเรียน ผู้ปกครองกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ประกอบอาหารมีความพึงพอใจในการดำเนินการตามโครงการอาหารกลางวันในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากและต้องการให้ดำเนินโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนวัดราชสิงขรต่อไป

ถนอมศิริ คงทน (2551, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. สภาพการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้ง 10 ด้านนั้น โรงเรียนส่วนมากดำเนินการในลักษณะที่คล้ายกันทั้ง 10 ด้าน

2. ด้านปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่ามีปัญหาและอุปสรรคน้อย ส่วนที่โรงเรียนมีปัญหาปานกลางในด้านอาคารสถานที่ เช่น โรงอาหาร ไม่อยู่ในอำนาจของโรงเรียนการสร้างโรงอาหารหรือปรับปรุงโรงอาหารเป็นอำนาจหน้าที่ในส่วนของสำนักงานการศึกษาเป็นผู้ดำเนินการ ในด้านข้อเสนอแนะโรงเรียนความต้องการในหน่วยงานต้นสังกัดแก้ไขระเบียบโครงการอาหารกลางวันและที่สำคัญ คือ ด้านบุคลากร

สมนึก เสียงหวาน (2551, บทคัดย่อ) ได้ทำการประเมินโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนเทศบาล 3 ชุมชนวัดจันทราวาส สังกัดเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี สรุปผลการประเมินในแต่ละด้านแล้วทำให้ทราบถึงการดำเนินงานโครงการที่น่าสนใจหลายประการดังนี้ การประเมินโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนเทศบาล 3 ชุมชน วัดจันทราวาส สังกัดเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ของผู้บริหารและครูในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาส่วนของผู้ปกครองและนักเรียนในด้านผลผลิตอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทั้งสองกลุ่ม ด้านบริบทของผู้บริหารและครูอยู่ในระดับเห็นด้วยด้วยมากที่สุด ด้านการส่งเสริมภาวะโภชนาการที่ดีเหมาะสมกับวัยของนักเรียน ด้านปัจจัยนำเข้า ผู้บริหารและครูเข้าอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ด้านกระบวนการของผู้บริหารและครู ด้านกระบวนการอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ด้านผลผลิต ผู้บริหารครู ผู้ปกครองและนักเรียนอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

ไพฑูรย์ มูลดวง (2551, บทคัดย่อ) ไม่บรรลุผลเท่าที่ควร ได้แก่ วัดฤทธิ ในการประกอบอาหารที่แพง จัดกิจกรรมเกษตรได้ทำการศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนวัดสระทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ผลการศึกษาพบว่า หลังจาก

ได้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ พัฒนาการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวัน โดยใช้กลยุทธ์ที่สำคัญ คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การนิเทศกำกับติดตามและการมีส่วนร่วมของชุมชน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังนี้ คือ การสำรวจข้อมูลที่ต้องการ ได้จัดทำระบบข้อมูลและสารสนเทศที่เกี่ยวข้องได้เป็นปัจจุบันและครบถ้วน ได้จัดทำระบบข้อมูลและสารสนเทศที่เกี่ยวข้องได้เป็นปัจจุบันและครบถ้วนการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานได้เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการและอนุกรรมการดำเนินงานวางแผนการดำเนินงานร่วมกันการดำเนินการตามแผนสามารถดำเนินตามแผนที่วางไว้การประเมินผลสามารถประเมินผลและนำข้อมูลมาวิเคราะห์และแก้ไขการรายงานผล สามารถรายงานผลต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามกำหนดประเด็นปัญหาที่ทำได้การดำเนินงานเพื่ออาหารกลางวันไม่พอเพียงกับโครงการอาหารกลางวันและขาดการบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนจึงได้ดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์โดยที่สำคัญคือ การประชุมเชิงปฏิบัติการการศึกษาดูงาน การนิเทศกำกับติดตามและผลการมีส่วนร่วมของชุมชนผลการพัฒนา พบว่ากลุ่มผู้ศึกษาสามารถบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความสอดคล้องกับการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวันทางการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันมีปริมาณเพิ่มขึ้นและพอเพียงโดยสรุปการพัฒนาการดำเนินการ โครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนวัดสระทองครูและบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจมีเจตคติที่ดีและพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมต่อโครงการอาหารกลางวันสามารถบูรณาการเรียนการสอนได้ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและสามารถเตรียมวัตถุดิบประกอบอาหาร บริการ ทำความสะอาดภาชนะ สถานที่ให้ผู้ปกครองชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนการพัฒนาการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวันจึงช่วยให้นักเรียนขาดแคลน นักเรียนที่มีภาวะทุพโภชนาการและนักเรียนทั่วไปได้รับประทานอาหารที่มีคุณค่าอย่างพอเพียง ทุกคนทุกวันและมีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์แข็งแรง

นวลลออ โดกลม (2551, บทคัดย่อ) รายงานการประเมินผลโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนสามเสนนอก (ประชาราษฎร์อ่อนนุช) สำนักงานเขตดินแดง ผลการประเมินโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนสามเสนนอก (ประชาราษฎร์อ่อนนุช) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ดินแดงกรุงเทพมหานคร ใน 4 ด้าน คือ

1. ด้านสภาพแวดล้อมของโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนสามเสนนอก (ประชาราษฎร์อ่อนนุช) เกี่ยวกับนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมายแนวทางการดำเนินงานของโครงการและการสนองความต้องการของนักเรียนผู้ปกครองและชุมชนในภาพรวมและรายข้อมีการปฏิบัติและความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้

2. ด้านปัจจัยเบื้องต้นของโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนสามเสนนอก (ประชาราชฎีร์อนุกุล) เกี่ยวกับบุคลากร งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ ทั้งในภาพรวมและรายชื่อมีการปฏิบัติและความเหมาะสมอยู่ในระดับมากซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้

3. ด้านกระบวนการดำเนินงานของโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนสามเสนนอก (ประชาราชฎีร์อนุกุล) เกี่ยวกับการปฏิบัติตามขั้นตอนของโครงการ การดำเนินงานตามแผน การมีส่วนร่วมของชุมชนทั้งในภาพรวมและรายชื่อมีการปฏิบัติและความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้

4. ด้านผลผลิตของโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนสามเสนนอก (ประชาราชฎีร์อนุกุล) เกี่ยวกับภาวะโภชนาการ ได้รับประทานอาหารที่มีคุณค่า และปริมาณเพียงพอต่อความต้องการของร่างกาย สุขนิสัยในการรับประทานอาหารของนักเรียนทั้งในภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมากซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้

จากการศึกษาการวิจัยที่เกี่ยวข้องข้อสรุปได้ว่า โครงการอาหารกลางวันที่กำหนดโดยพระราชบัญญัติกองทุนโครงการอาหารกลางวันและระเบียบคณะกรรมการกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวัน ที่โรงเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่สามารถดำเนินการเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีสภาพการดำเนินงานที่แตกต่างกันตามบริบทของโรงเรียน โดยความร่วมมือจากบุคลากรในโรงเรียนและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีปัญหาการดำเนินงานที่คล้ายคลึงกัน คือ งบประมาณดำเนินการไม่เพียงพอ ขาดสถานที่รับประทานอาหารกลางวันหรือโรงอาหาร วัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องชำรุด เสียหาย สูญหาย ไม่มีงบประมาณสนับสนุนในการซ่อมแซมและบำรุงรักษา รวมทั้งขาดการดูแลตรวจสอบคุณภาพอาหาร สำหรับผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ปรากฏว่าโครงการอาหารกลางวันสามารถให้นักเรียนได้รับประทานอาหารอย่างเพียงพอถูกสุขอนามัย ส่งผลทำให้ผลการเรียนของนักเรียนดีขึ้นด้วย

4.3 งานวิจัยต่างประเทศ

บอร์แมน (Borgman, 1983, Abstract) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ เขตการศึกษา 2 รัฐฟลอริดาสหรัฐอเมริกา เน้นศึกษาคุณภาพของบุคลากรที่มีต่อประสิทธิภาพในการบริหารโครงการอาหารกลางวันและพัฒนา รูปแบบการจัดการโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ สรุปได้ว่าผู้บริหารมีความตระหนักในเรื่องการเตรียมอาหาร สถานที่ประกอบอาหาร โรงเรียนต่างๆ ในตำบลต่างๆ วางระเบียบการปฏิบัติเกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวันให้ง่ายคล้ายคลึงกัน ผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน ขึ้นตรงต่ออาจารย์ใหญ่หรือผู้อำนวยการ โรงเรียน ถ้าไม่พิจารณาถึงขนาดโรงเรียนแล้ว นโยบายการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนมีความสำคัญเท่าเทียมกัน ซึ่งผู้วิจัยให้

ข้อเสนอแนะโดยจ้างโภชนาการเป็นผู้ดำเนินงานให้บริการอาหารกลางวัน ผู้ประกอบอาหารควรได้รับประกาศนียบัตรด้านอาหารและโภชนาการโดยเฉพาะ

ซัตเตอร์ (Sutter, 1987, Abstract) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการอบรมที่มีต่อทัศนคติและการสอนโภชนาการของครูระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ระดับประถมศึกษากลุ่มที่เข้ารับการอบรมมีทัศนคติในด้านโภชนาการเป็นไปในทางที่ถูกต้องกว่าที่ได้รับการอบรมและยังพบว่ามีการโรงเรียนประถมจำนวนน้อยที่จะมีความรู้และทัศนคติด้านโภชนาการที่ถูกต้อง ดังนั้นการจัดฝึกอบรมให้แก่ครูจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นที่ต้องทำเพื่อให้ครูเหล่านี้ได้มีบทบาท ในการจัดและบริหารโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน

แซกตัน (Saxton, 1993, Abstract) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การออกแบบเครื่องมือประเมินผลผลิตขององค์การ และพัฒนารูปแบบการประเมินในโรงเรียนที่มีโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนเพื่อนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบเครื่องมือการประเมินมีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารโครงการสามารถใช้รูปแบบเพื่อพัฒนาการประเมินผลโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน

กัทแมน (Guttman, 1944, Abstract) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินผลโปรแกรมการให้คำปรึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษา โดยใช้องค์ประกอบทางด้านการเคารพตนเองและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงการอาหารกลางวัน พบว่านักเรียนที่เข้าร่วมโครงการอาหารกลางวันฟรี จะมีคะแนนพฤติกรรมการเคารพตนเอง เฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการอาหารกลางวันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และในการจัดกลุ่มตัวแปรนักเรียนโครงการอาหารกลางวันพบว่ามีระดับการเคารพตนเองสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คริสตาคิสต์ และคณะ (Christakis and other, 1968, p.120) ได้ทำการค้นคว้าถึงการกินอาหารของเด็กวัยเรียนในนิวยอร์กเป็นเวลา 20 ปี พบว่าในส่วนที่เด็กมีภาวะสุขภาพจิตต่ำเด็กก็ได้รับอาหารคุณภาพต่ำ ถึงร้อยละ 71 และเด็กที่ได้รับสารอาหารดีเยี่ยมมีน้อยกว่าร้อยละ 7 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่เมืองเบอร์ค รัฐแคลิฟอร์เนีย ที่ว่าการได้รับสารอาหารจะลดลงตามสภาพทางเศรษฐกิจเด็กนิโกร ชายหญิงได้รับสารอาหารต่ำกว่ากลุ่มอื่นข้อมูลเหล่านี้ทำให้ยืนยันได้ว่าเด็กที่เสียเปรียบทางด้านเศรษฐกิจกินอาหารคุณภาพต่ำกว่า ทั้งวัยเด็กก่อนเรียนและวัยเรียน

จากผลงานวิจัยที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า มีผู้สนใจทำการวิจัยในเรื่องเกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวันในด้านต่างๆ ซึ่งผู้ทำการวิจัยล้วนแต่เห็นความสำคัญของการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันในแง่มุมต่างๆ ผู้วิจัยสามารถนำผล การวิจัยมาพัฒนางานโครงการอาหารกลางวันได้อย่างเหมาะสม แสดงให้เห็นว่าในการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันที่ดีนั้นผู้บริหารผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการอาหารกลางวันจะต้องเตรียมความพร้อมในเรื่องของการศึกษาสภาพปัญหา

แนวทางการแก้ไขการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนเพื่อพัฒนาการบริหารงาน
โครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ต่อไป